

16 juni 2024 – dankzegging Heilig Avondmaal

**ALS UW AANGEZICHT NIET MEEGAAT,
LAAT ONS VAN HIER NIET VERDER OPTREKKEN**

Exodus 33, vers 1 t/m 17

De crisis houdt op dit moment nog aan bij de berg Sinaï. De aanleiding tot deze diepe crisis van het volk Israël: het gouden kalf dat zij gemaakt hadden. Het gouden kalf dat zij hadden gemaakt als vervanger van God. Of het gouden kalf als een poging om God zo te maken zoals zij zouden willen dat God zou zijn, een god naar menselijke maatstaven en volgens menselijke verwachtingen. In de vorige preek hebben wij Mozes als mediator in de crisis horen optreden. Het was indrukwekkend hoe Mozes, nadat hij het volk Israël flink de waarheid had verteld, zich vervolgens tot God richtte. Hij riep God op om het volk te sparen en met het volk toch verder te gaan. Het zou zo afbreuk doen aan Zijn eer als Hij nu het volk zou vernietigen, zo beargumenteerde Mozes. 'Wat zouden de andere volken dan over Hem zeggen, van Hem denken?' En – dat zou geen enkele mediator doen: Mozes ging voor het volk Israël instaan: 'U wilt met mij verder en niet met het volk? Dat kan niet. Als U niet met hen verder gaat..., schrap mijn naam dan ook maar uit Uw boek.' Mozes, de enige die geen schuld aan de crisis had, staat in voor het schuldige volk. Precies Jezus...

Maar zoals bij elke diepe crisis – of het nu een relatie-crisis is, of een crisis op de werkvloer, of een overheids-crisis...: het is meestal niet een-twee-drie opgelost. Soms wordt er vooruitgang geboekt richting een oplossing, maar soms doet men ook weer een stapje terug. Dezelfde thema's duiken tijdens het proces steeds weer op. En de pijn is, ook al lijkt men eruit te komen, niet zomaar over. Zo lijkt het hier ook bij de Heere God. Heel menselijk als je het zo ziet..., voor je gevoel misschien haast wel te menselijk. Maar in ieder geval wel heel menselijk voorstelbaar.

God had berouw gekregen over het kwaad dat Hij van plan was te doen (Exodus 32:14). God veranderde dus van instelling, nu Mozes op Hem had ingesproken. Gelukkig! Maar... God blijft er wel grote moeite mee hebben. En daarom kondigt Hij nu aan (vers 1 t/m 3) dat Hij Zelf niet met het volk helemaal op zal gaan trekken, dat is voor Hem een brug te ver op dit moment. God zal een engel, een bode, voor Mozes en het volk uitzenden. 'Ik zal Zelf niet in jullie midden meetrekken, omdat jullie een halsstarrig volk zijn en Ik jullie anders onderweg zou

vernietigen (vers 3)'. God laat het volk dus niet volledig aan zijn lot over. Nee, Hij zal voor hen zorgen. Middels een engel.

Het is wat ingewikkeld wie of wat wij bij die engel moeten voorstellen. Dat God een engel voor hen uit zou sturen, had God namelijk ook al eerder aangekondigd. In Exodus 23 was dat al aangekondigd en zoals er toen over die engel werd gesproken, kreeg je het gevoel dat het bijna God Zelf was, Zijn representant. Maar hier maakt God nu dus met de belofte van een engel aan Mozes duidelijk dat er in ieder geval een bepaalde gepaste afstand zou moeten zijn tussen God en het volk Israël. Het volk hoeft niet alleen op pad, de woestijn door. Er zal een engel meegaan. Maar God Zelf zal niet maximaal dichtbij zijn. ... En dat werd ook zichtbaar gemaakt. Door de locatie waar God voortaan Mozes zal ontmoeten en met hem zal spreken. Mozes moest namelijk zijn tent, de tent van ontmoeting, ver buiten het kamp zetten. Of het zijn eigen tent was of een heilige tent, dat blijft wat onduidelijk, maar in ieder geval: de communicatie tussen God en het volk verliep nu voortaan via Mozes letterlijk

en figuurlijk op afstand van het volk. God kon het volk voorlopig niet te dichtbij hebben...

Nu moet u, als u dit allemaal zo lees, niet gaan twijfelen aan de vergeving van God en de genade van God hoor! Je zou misschien haast geneigd zijn om te denken: 'maar als ik dan vergeving aan God vraag, kan ik er dan wel echt

zeker van zijn dat ik ook vergeven wordt...', want hier bij het volk Israël blijkt die vergeving door God nu niet bepaald vanzelf te gaan. Het gaat niet van harte allemaal.' Nou, ik denk dat dit juist precies het punt is: het gaat bij God juist *wel* van harte! Want *het gaat God juist zo vreselijk aan het hart*. Zijn heilige liefde en Zijn heilige rechtvaardigheid zijn hier op dit moment zo met elkaar in gevecht. Je voelt gewoon de spanning in Gods Wezen...: God gaat echt door met Zijn volk, maar het kost Hem wel heel veel... Maar echt: als je vergeving aan God vraagt, als je berouw toont voor din-geen waarmee je God of mensen tekort hebt gedaan..., dan mag je geloven dat God het vergeeft en dat Hij nieuw met je wilt beginnen. Maar het moet geen automatisch iets zijn: je doet een muntje in de vergeving-automaat, trekt aan de hendel en je hebt altijd prijs en kunt weer vrolijk verder. Nee, het moet *door de pijn heen*. Bij jezelf moet het door de pijn heen. Maar ook bij God. En dat zie je hier nu gebeuren: het gaat allemaal niet vanzelf, want het gaat hier om een *diepe relatie*. En herstel van een relatie vraagt tijd, bewustwording, verdragen van de pijn, ruimte geven aan de gevoelens van de ander. Ik zou zeggen: wees blij dat God geen vergeving-van-zonden-automaat is, maar dat Hij blijkbaar in een echte, diepe relatie met ons wil staan!

God nam dus eerst een stukje afstand. Hij wilde wel verder met het volk, maar dan voor nu op afstand. De tent van ontmoeting werd buiten het tentenkamp gezet. Daar zou vanaf nu via Mozes de communicatie tussen God en het volk plaatsvinden. En dat ging goed. Mozes sprak daar met God, zoals een man met zijn vriend spreekt, zo vertelt Exodus. Een prachtige uitdrukking: hoe persoonlijk, hoe echt, mocht Mozes met God in contact staan! Als broeders, zo open en zo echt was de communicatie.

Maar dan krijgen wij iets te horen over wat Mozes met God bespreekt... Mozes vindt dat zijn taak als mediator er nog niet op zit. Het is volgens hem nog niet, zoals het zijn moet. En daar spreekt hij God op aan. Mozes spreekt God heel nederig aan, zoals in die cultuur toen werd gecommuniceerd. Een hooggeplaatste leg je niet gelijk je wensen voor. Nee, Mozes valt – hoewel hij tot God als vriend tot vriend mag spreken - niet gelijk met de deur in huis, maar hij zegt het zo (vers 12 en 13): 'Zie, U zegt tegen mij: Laat dit volk verder trekken. U echter, U hebt mij niet laten weten wie U met mij meezendt, terwijl U Zelf gezegd hebt: Ik ken u bij uw naam, en ook: U hebt genade gevonden in Mijn ogen. Nu dan, als ik dan genade heb gevonden in Uw ogen, maak mij toch Uw weg bekend. Dan zal ik U kennen, opdat ik genade zal vinden in Uw ogen. En zie aan dat deze natie Uw volk is.' Mozes doet een beroep op hoe God hem gunstig gezind is – hoe Mozes genade heeft gevonden in Gods ogen – en hij houdt God ook voor dat het volk Israël echt Gods volk is. Maar wat wil hij dan vragen? Wat is zijn verzoek? God lijkt het hem ook te vragen: 'moet Mijn aangezicht meegaan om je gerust te stellen?' Ja, dat is het! En nu durft Mozes het vrijmoedig te zeggen (vers 15): 'als Uw aangezicht niet meegaat, laat ons dan niet van hier verder trekken.' Heere God, als U niet meegaat – als wij het slechts met Uw engel moeten doen – dan kunnen wij niet verder. Mozes neemt niet genoeg met die engel. Hij neemt er niet genoeg mee dat God op afstand voor hen zal zorgen, hen zal beschermen, hen de weg zal wijzen en in het Beloofde Land brengen. God moet Zelf mee! Zoals een kind tegen zijn vader of moeder soms zegt: u moet mee! En ik als vader probeer mijn dochter dan te overtuigen: 'maar je hoeft alleen dit te doen. Ik heb het je precies uitgelegd. Het is helemaal niet spannend. Je kunt het best. Ik kan je van hier blijven zien hoor! Enzovoort, enzovoort'. Nee, papa *moet* mee. 'Heere God, hemelse Vader, zonder U gaan wij niet verder', zo zegt Mozes.

Dit gebedspunt (of: deze nieuwe stap van Mozes in het mediationproces) trof mij. Want als je nu naar de situatie kijkt, hoe men nu vanaf de berg Sinai weer verder zal gaan trekken, dan zou je kunnen zeggen: 'Maar Mozes, eigenlijk was dit toch helemaal niet nodig om te vragen? Het volk was gespaard. Ze mochten weer verder trekken, onder leiding van die engel. God zal dus ook wel voor bescherming zorgen. Hij zal voor het dagelijks brood zorgen. Hij zal de weg wijzen. Hij zal hen veilig op hun bestemming brengen. Wat heb je in het leven nog meer

nodig? ... 'God!', zegt Mozes. Een god-op-afstand, daar doe ik het niet mee. Ja, ook al leek dat voor toen misschien het hoogst haalbare, het was het niet. Het was gewoon niet goed, volgens Mozes. 'Als Uw aangezicht niet meegaat, laat ons dan van hier niet verder trekken.' Maar er was toch wel gewoon communicatie tussen God en het volk? Dat liep alleen via Mozes dan, via een locatie buiten het kamp, maar goed..., Mozes kon toch de dingen doorgeven? Nee, God moest mee. God moest – het staat er bijna letterlijk – Zijn gezicht laten zien. 'Als Uw aangezicht niet meegaat...'

Hoe gaan *wij* nu verder? Wat zijn uw verlangens voor de komende tijd? Eigenlijk hè, als ik eerlijk ben..., zou ik het al heel wat vinden als Gods engel deze week voor mij uit zou gaan. Als ik beschermd zal worden deze week. Als God mij via via de weg zou wijzen. Als ik het nodige zou mogen ontvangen aan voedsel, kleding en onderdak. Als ik uiteindelijk op mijn bestemming zou komen, in de hemel of op de nieuwe aarde. Dat is toch wat wij verlangen? Dat is toch wat wij nodig hebben? Dat is het toch waar wij over zingen: over Gods bescherming, Gods leiding, Gods zorg, over Gods toekomst? *Mozes zegt tegen God en daardoor ook vanavond tegen ons: maar dat is te weinig.* Je verlangt niet te veel. Je verlangt te weinig. Want je vraagt om bescherming, leiding, dagelijkse zorg, een goede toekomst..., maar het gaat niet om al die dingen, het gaat *om God*. Als Uw aangezicht niet meegaat – engel of niet die ons de weg wijst en beschermt enzovoort – *als Uw aangezicht niet meegaat...*, dan kunnen wij niet verder gaan.

Mozes heeft gelijk. En daar zet hij ons even goed bij stil. Soms hè zou je bijna genoeg nemen met alles wat je van God ontvangt aan zegeningen... of soms zou je vooral wakker liggen over wat je mist aan leiding, aan bescherming, aan hulp... zonder dat je beseft dat het vooral gaat om Gods aangezicht, om God Die met je meegaat. ... Het gaat er niet om dat wij de weg zullen worden gewezen door een engel, het gaat erom dat wij echt leven met, met God optrekken in deze woestijn. ... Het gaat er niet om dat ons leven comfortabel wordt gemaakt door allemaal beschermengeltjes en dienstdoende engeltjes..., maar dat wij leven voor Gods aangezicht, leven met God. Als U niet meegaat, dan gaan wij niet, God! ... Het gaat er niet om dat wij om dat wij straks veilig in het beloofde land zullen aankomen – eindelijk rust en eindelijk genieten – het gaat erom dat wij straks *bij God* zullen zijn, voor Gods aangezicht mogen zingen en juichen. Ik schrik er wel eens van hoe mensen soms naar de hemel verlangen, of naar een geliefde om die weer te zien, maar niet naar God verlangen... Maar Mozes wilde niet een beloofd land zonder God..., dat was te weinig, dat was voor Mozes een leeg land, ook al was het misschien vol van leven en rijkdom. Mozes wilde Gods aangezicht mee.

'Als Uw aangezicht niet meegaat...' Ja, ook dat onderweg de communicatie tussen God en de mensen nu via Mozes moest verlopen in zijn tent buiten het kamp... Ook al zou Mozes die communicatie met God

misschien veel beter vormgeven dan een gemiddelde volksgenoot - hoe fijn en belangrijk dat ook is dat hij voor de mensen met God communiceert - dat is niet genoeg volgens Mozes. Dus ook al mag u op zondag Gods boodschap doorkrijgen via een voorganger en zijn er mensen die namens jou tot God bidden... hoe mooi en belangrijk dat ook is... het gaat er om dat u en jij zelf dat contact hebben met God. Als Uw aangezicht niet meegaat..., dan kunnen wij niet verder trekken.

Als Uw aangezicht niet meegaat... Gods aangezicht, dat is een prachtige uitdrukking. Gods aangezicht, dat is Gods gelaat, Gods gezicht. God Die met Zijn gezicht op ons is gericht. Dat vraagt Mozes dus: 'Heere God, draait U zich om naar ons. Laat ons Uw gezicht zien. Kijk ons aan.' Mozes vroeg God niet om bescherming, leiding, zegen en toekomst..., hij vroeg God om contact. Echt contact. Hij wilde dat God een gezicht zou hebben.

Dat is ook het prachtige van die zegen die Aäron later over het volk Israël moest uitspreken en die wij nog steeds in de kerk mogen ontvangen: 'De Heere zegene u en behoede u. De Heere doe *Zijn aangezicht* over u lichten en zal u genadig zijn.' De Heere doe Zijn aangezicht over je lichten, dat is in de Bijbel een uitdrukking voor: Hij zal Zijn gezicht laten zien. In de zegen die Aäron mocht uitspreken wordt beloofd dat God Zijn gezicht zal laten zien. Dat Hij ons zal aankijken. Elkaar aankijken is een heel diepe en intieme vorm van contact. Scherpjes en maskers vallen dan na verloop van tijd af. Gevoelens en gedachten worden zichtbaar. Je kunt via het gezicht soms zelfs in de ziel kijken. Nu, zo wil God contact. Echt contact. Face to face. Niet via middelen. Niet alleen via andere mensen. Maar zo echt het maar zijn kan. En dat vraagt Mozes dus aan God. Hij houdt God voor hoe God de omgang met Zijn volk had bedoeld. En God – menselijk gezegd – kan niet anders dan Mozes daarin gelijk geven. Vers 17: Toen zei de HEERE tegen Mozes: 'Ook dit woord dat je spreekt, zal Ik doen'. God zal Zijn gezicht weer laten zien! Er mag weer echt contact zijn, dankzij de mediator, dankzij de middelaar!

Zullen wij zo na de Avondmaalsviering weer verder gaan? In echt contact met de Heere God? Want dankzij de Mediator, dankzij de Middelaar, Jezus Christus, mag er weer echt contact zijn tussen God en ons.

Neem niet met te weinig genoegen. Wees niet tevreden als je deze week weer mag leven van Gods zorg en leiding en aan het einde van de week weer een week dichterbij het beloofde land zult zijn. Ja, dat hoop ik ook allemaal voor u. Maar zoek echt contact met God. Laat Hem je gezicht zien. Zoals je bent. En Hij zal u Zijn gezicht – Zijn aangezicht – laten zien. En dan kan je pas echt verder.

Hoe dat contact met God vorm moet krijgen? Tja, ik kan een rijtje opsommen: Bijbellezen, gebed, de stilte zoeken, een kring bezoeken, zingen..., dat zijn zo ongeveer wel de bekendste en heel belangrijke manieren van contact leggen. Maar ieder mens maakt vaak ook op zijn of haar eigen manier contact, dat heeft ook met je

persoonlijk en karakter te maken. Als er maar contact is! Gewoon door heel vaak tussendoor even naar de hemel te kijken, gewoon onder het stofzuigen of typen door. Echt contact, contact dat weer hersteld, als nieuw mag zijn, dankzij onze Middelaar.

En wees daarin ook *vrijmoedig*. 'Vrijmoedig', dat is een mooi, maar wat oud woord, ik omschrijf het vaak als 'heilige brutaliteit'. Als ik Mozes hier zo hoor bidden, dan denk ik soms: 'hij durft!' Nu, we moeten ons nu niet gelijk met Mozes willen meten hoor..., maar die onbevangenheid waarmee hij dit voorzichtig, nederig maar ook heel duidelijk aan God vraagt! Nu gaat het volgens mij niet eens om gebedstechnieken – hoe wij kunnen en zouden moeten bidden, zo op de manier van Mozes – maar er schuilt een diep verlangen en een diepe overtuiging in Mozes' bidden. Daar gaat het om. Om Mozes' overtuiging: Hij kende God! God Die zo goed is..., Die zo betrokken is..., Die zulke prachtige bedoelingen met ons mensjes heeft... God Die zo genadig is... Mozes wist het en hij was ervan overtuigd dat God daarin nooit zal veranderen. En het was Mozes' diepe verlangen dat het volk *dat* aangezicht, *dat* gezicht van God zal krijgen te zien... een gezicht zo genadevol, zo liefdevol, zo vol goedheid en ontferming... Mozes' verlangen zette hem aan om vrijmoedig, 'heilig brutaal' tot God te bidden. ... Nu bid maar mee met Mozes, voor je kinderen of kleinkinderen: 'laat hen Uw liefdevol aangezicht zien, dat zij niet zonder U zullen verder trekken.' Bid vol overtuiging en vol verlangen. Bid het voor je broers en zussen. Bid het voor de jongeren van de gemeente, maar ook voor de andere gemeentelieden. Bid het voor ons land. Bid het voor de christenen dichtbij en ver weg. Bid het voor de wereld. Bid het voor jezelf, nederig en onbevangen:

*Heer, kom dichterbij,
dan kan ik Uw schoonheid zien
en Uw liefde voelen, diep in Mij.
Want Heer, ik heb ontdekt,
dat als ik aan Uw voeten ben,
trots en twijfel wijken,
door de kracht van Uw liefde.*